TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 21394
Tarih : 18.11.2026

10/5113

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kürt meselesinin cumhuriyet tarihi boyunca çözümsüz bırakılması ve 12 Eylül Faşist Darbesinden sonra güvenlikçi yaklaşımın egemen olması kontra yöntemlerle, halka yönelik saldırılara yol açmıştır. Kamu adına bölge illerinde yetki kullanan çeşitli odakların gözetimi ve denetiminde insanların kaçırıldığı ve kaybedildiği 90'lı yıllardaki faili meçhul cinayetlerin çok önemli bir bölümü henüz aydınlatılmamış, ailelerine gerekli resmi özür ve tazminat süreçleri işletilmemiştir. Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olan bu kişilerin akıbetleri ve faillerinin önemli bir bölümü zaman aşımı, soruşturmaların yürütülmemesi veya zamanında yürütülmemesi, ya da bizzat fail olanların denetiminde soruşturma yürütülmesi gibi nedenlerle hiçbir yaptırıma maruz kalmamıştır. Faili meçhullerin tüm yönleriyle araştırılması, ailelerden resmi özür dilenmesi, halka karşı gerekli toplumsal süreçlerin işletilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğün 104'üncü ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Mahmut DİNDAR

Van Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Toplumsal barışın ve demokratik bir geleceğin inşası, geçmişteki ağır insan hakları ihlalleriyle yüzleşmeye ve cezasızlık politikalarına son vermeye bağlıdır. Türkiye'nin yakın tarihinde özellikle 1990'lı yıllarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşanan pek çok yaşam hakkı ihlali, etkin soruşturma yürütülmemesi nedeniyle faili meçhul bırakılmıştır.

Bu sistematik cezasızlığın en çarpıcı örneklerinden biri, 1996 yılında Van Başkale'de jandarma komutanlığına çağrıldıktan sonra elleri bağlı ve başından vurulmuş halde bulunan Hacı Mete cinayetidir. Yıllar boyunca delil toplanmayan, savcılık uyarılarının göz ardı edildiği dosya, kasıtlı ihmaller sonucu 2012 yılında zamanaşımından düşürülmüştür.

Anayasa'nın 17'nci ve AİHS'nin 2'nci maddesiyle güvence altına alınan yaşam hakkının korunması devletin pozitif yükümlülüğüdür. Hacı Mete başta olmak üzere Van ve ilçelerinde yaşam hakkı ihlal edilen 23 yurttaşımızın dosyalarının yeniden incelenmesi, ihmali bulunan kamu görevlilerinin tespiti ve zamanaşımı engelinin kaldırılması amacıyla Meclis Araştırması açılması elzemdir.

GEREKÇE

Toplumsal barışın tesis edilmesi ve demokratik bir toplum inşasının kalıcı hale getirilebilmesi, geçmişte yaşanan ağır insan hakları ihlalleriyle yüzleşilmesine, hakikatin eksiksiz biçimde ortaya çıkarılmasına ve cezasızlık politikalarına son verilmesine bağlıdır. Türkiye'nin yakın tarihinde, özellikle 1990'lı yıllarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde çok sayıda yurttaş yaşam hakkı ihlallerine maruz kalmış; bu cinayetlerin büyük bir bölümü etkin soruşturma yürütülmemesi nedeniyle "faili meçhul" bırakılmıştır.

Bu ağır hak ihlallerinin ve sistematik cezasızlık pratiğinin en çarpıcı örneklerinden biri, 1996 yılında Van'ın Başkale ilçesinde katledilen 58 yaşındaki **Hacı Mete** dosyasıdır. Başkale'nin Belliyurt köyünde yaşamını sürdüren Hacı Mete, Aydın Bacık (Bacak) komutasındaki Başkale Merkez Jandarma Komutanlığına çağırılmış ve bu nedenle evinden ayrılmış ve kendisinden bir daha haber alınamamıştır. Bu tarihten iki hafta sonra, **5 Ekim 1996** tarihinde Ortayol köyünün 3 kilometre aşağısındaki bir köprü altında, başına siyah örme şapka geçirilmiş, elleri arkadan bağlanmış ve başından tek kurşunla vurularak katledilmiş halde cansız bedenine ulaşılmıştır.

Hacı Mete'nin öldürülmesinin ardından yürütülen adli ve idari süreç, bir cinayetin nasıl adım adım zamanaşımına sürüklendiğini açıkça ortaya koymaktadır. Olay günü torunu Fesih Demir ve Abdurrahman Ürgün'ün ifadeleri dışında uzun yıllar boyunca hiçbir delil toplanmamış ve tanık dinlenmemiştir. Başkale Cumhuriyet Savcılığının 3 Ocak 1997 tarihli talimatına rağmen Merkez Jandarma Karakol Komutanlığı, 31 Temmuz 2001 tarihine kadar geçen beş yıl boyunca hiçbir soruşturma işlemi yapmamış; her üç ayda bir ilk yazının birebir kopyası olan matbu evrakları savcılığa göndermekle yetinmiştir. Savcılık tarafından 31 Temmuz 2001 tarihinde gönderilen *"Daimi Arama Kararı"* ile dosyanın 5 Ekim 2011 tarihinde zamanaşımına uğrayacağı açıkça bildirilmesine rağmen kolluk birimleri somut hiçbir adım atmamıştır. 2003 ve 2007 yıllarından sonra rutin yazışmalar dahi kesilmiş; Savcı Mehmet Emin Elçi'nin 8 Ekim 2009, 14 Kasım 2010 ve 12 Şubat 2011 tarihlerinde yaptığı üç ayrı sert uyarıda *"soruşturmanın devam ettiğine dair hiçbir tutanak, ifade, olay yeri incelemesi ve delil tespitine yönelik evrak tanzim edilmediği"* tespit edilmiştir. Dokuz yıl sonra yalnızca Ortayol köyü muhtarı Mehmet Ali Aslan'ın beyanına başvurulan dosyada, Hacı Mete'nin torunu Cumhur Mete'nin 14 Mart 2011 tarihinde yeni tanık isimleri sunarak yaptığı başvuru da sonuçsuz kalmıştır. Nihayetinde Başkale Cumhuriyet Savcısı Sait Demir, 28 Mart 2012 tarihinde *"zamanaşımını kesecek veya durduracak herhangi bir usuli işlemin yapılmadığı ve 15 yıllık sürenin 5 Ekim 2011 itibarıyla*

dolduğu" gerekçesiyle dosya hakkında takipsizlik kararı vermiştir. Hacı Mete'nin ailesi ise bugün hâlâ devlet yetkililerinden resmî bir özür dilenmesini ve hakikatin açığa çıkarılmasını talep etmektedir.

Hacı Mete dosyasında yaşanan bu süreç münferit olmayıp Van ili ve ilçelerinde aynı dönemde işlenen pek çok faili meçhul cinayetin ortak kaderini yansıtmaktadır. Van merkez ve ilçelerinde (Başkale, Gürpınar, Çatak, Gevaş) çeşitli tarihlerde yaşam hakkı elinden alınan ve akıbetleri karanlıkta bırakılan yurttaşlarımız şunlardır:

1. **Muhyettin Aktaş** (30.06.1990 – Çatak)
2. **Orhan Karaağar** (19.01.1993 – Van)
3. **Seyvan Anog** (11.08.1993 – Van / Çatak)
4. **Yahya Ş.** (07.10.1993 – Van / Çatak)
5. **Mehmet İldal** (24.10.1993 – Van / Gevaş)
6. **Ferhat Yılbır** (24.10.1993 – Van / Gevaş)
7. **İbrahim Yılbır** (24.10.1993 – Van / Gevaş)
8. **Hani Bay** (24.10.1993 – Van / Gevaş)
9. **Selahattin Sümer** (30.10.1993 – Van)
10. **Adnan Işık** (27.11.1993 – Van)
11. **Hafiz Maskan** (25.01.1994 – Van)
12. **Abdulaziz Zeytin** (10.08.1994 – Çatak)
13. **Mehmet Aksarı** (01.06.1995 – Van)
14. **İsmail Toka** (12.07.1995 – Van / Gürpınar)
15. **Zehra Şapkacı** (23.07.1995 – Van / Gürpınar)
16. **Fevzi Ertürk** (11.07.1996 – Van / Sarıçimen Köyü)
17. **Mehmet Ey** (13.08.1996 – Van)
18. **Şemsettin Gezici** (13.08.1996 – Van)
19. **Abit Yurtseven** (06.09.1996 – Başkale)
20. **Hacı Mete** (05.10.1996 – Başkale)
21. **Halil Çelik** (Van)
22. **Hüssam Petan** (Van)
23. **Servet Turgut** (Van, 30 Eylül 2020)

Yaşam hakkı, Anayasa'nın 17'nci maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 2'nci maddesi ile güvence altına alınmış en temel haktır. Bu hakkın ihlali durumunda devletin,

failleri tespit edip cezalandırmaya yönelik etkili, bağımsız ve tarafsız bir soruşturma yürütme pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Şüphelerin kamu görevlileri üzerinde yoğunlaştığı olaylarda soruşturmanın aynı birimler eliyle yürütülmesi ve dosyaların kasıtlı ihmallerle zamanaşımına uğratılması hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Barış ve demokratik toplum idealinin güçlenmesi, mağdur ailelerin adalet beklentisinin karşılanması ve geçmişle samimi bir yüzleşme sağlanabilmesi için; yukarıda isimleri sıralanan tüm yurttaşlarımızın katledilmesine ilişkin adli ve idari dosyaların yeniden incelenmesi, soruşturmaları sürüncemede bırakan kamu görevlilerinin sorumluluklarının tespit edilmesi ve insanlığa karşı suç kapsamında değerlendirilebilecek bu vakalarda zamanaşımı engelinin kaldırılmasına yönelik yasal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20			